

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. כוורת ... אינה בקרקע ואין כותבין עליה פרוזבול ומקבלת טומאה במקומה 1
- ב. והרודה ממנה בשבת פטור..... 1
- ג. דף של נחתומין שקבעו בכותל ... וחכמים מטמאין..... 3
- ד. והא קיימא לן דרבנן..... 4

דף סו.

א. כוורת ... אינה בקרקע ואין כותבין עליה פרוזבול

ומקבלת טומאה במקומה

כוורת דבורים דינה כשאר כלי¹, ולפיכך אין כותבים עליה פרוזבול, ומקבלת טומאה כדיני כלים, וי"א² שכל האמור אינו אלא בכוורת שאינה מחוברת בטיט, אבל המחוברת, דינה כקרקע. וי"א³ וכן נראה עיקר שאף בכוורת המחוברת בטיט, דינה ככלי.

ב. והרודה ממנה בשבת פטור

כבר התבאר במסכת שבת דף צה. שלפני עשיית הדבש, מתכנסות הדבורים לכוורת לבנות חלות דבש משעוה היוצאת מגופם. חלות הדבש עשויות כספוג ויש בהן תאים לאיחסון הדבש, והדבורים יוצקים לתוכן את

¹ שאינם דורשים דרשה דר"א כלל כמבואר סרגמ"ה וכריטב"א כאן סה סוע"ב ושבת צה א. ועי' חס"ד סוף עוקצין, וחזו"א עוקצין סי' ו אות ט, ומשנת יוסף שביעית שם מכמה אחרונים.

² תוספתא עוקצין סוף"ג; ירושלמי שביעית שם; ריבמ"ץ ורע"ב שביעית שם ור"ש ורע"ב עוקצין פ"ג מ"י; עי' כפו"פ פ"ג.

³ שאצלנו בגמ' דימו מחלוקתם לדין צינור שחקקו ולבסוף קבעו, ועי' רשב"ם ותוס' שם, שמדובר בכוורת המחוברת בטיט (ולמסקנת הגמ' אף באינה מחוברת, לר"א למדים מן הכתוב שהיא כקרקע), ועי' העיטור מלוח ע"פ (כ טור ג), הובא בטור חו"מ צה, והגר"א שם ס"ק י, שהביאו להלכה שתלוש ולבסוף חברו חשוב כתלוש מכוורת, שקי"ל כחכמים, ועי' פרישה שם ס"ק ז, ועי' חס"ד עוקצין שם הט"ז ותוס' רעק"א ומשנ"ר ותפא"י שביעית שם, וק"א שבת קז ב, ושו"ת מהרש"ם ח"ד סי' קיד ד"ה אך.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

הדבש שהן אוספות מהפרחים. הוצאת הדבש מהכוורת נעשית על ידי מעיכת חלת השעוה, ולפעמים הדבש צף ונדבק סביב חלת הדבש.

ואסור לרדות חלות⁴ דבש מהכוורת כלומר לקחת החלות עצמם מן הכורת מפני שדומה לתולש. כי מקום גידול הדבש הוא בכורת⁵ וחשבוהו חכמים כמחובר. ודוקא⁶ אם דבוקין בכורת, אבל אם נתלשו ממקום חבורן בכורת ומונחין כך בתוכה מבעוד יום⁷, מותר ליטלן כדי לאכול הדבש הדבוק על גבם מסביב, שהרי אינו כתולש.

וכן אם נתרסקו או שריסקן בידיים מבעוד יום והדבש צף בכורת, על אף שעדיין הם מחוברים בהכורת אלא שהדבש זב מהם בשבת ע"י ריסוקן מותר לרדותו בשבת, כדי לאכול הדבש הדבוק על גבם מסביב⁸. אבל אסור לרדות החלות עצמם כיון שעדיין מחוברים הם בכורת.

ואם יודע שהדבש הזה צף מבע"י אפילו לא ריסקן להחלות כלל מותר ליקח אותו הדבש⁹.

אך בכל מקרה אסור לרסקן¹⁰ ולהוציא הדבש מן השעוה, שזהו בכלל מפרק שהוא תולדה של דש¹¹, שהרי זה כמוציא התבואה מקשיה¹², ואפי' יצא הדבש מעצמו אסור עד לערב גזירה שמא ירסק בידיים.

⁴ שו"ע ונו"כ או"ח שכא ג

⁵ מ"ב שם מז

⁶ רמ"א שם

⁷ מ"ב שם מח

⁸ דכיון שכבר נתרסקו תו ליכא למיגזר על משקין היוצאין משום שמא ירסק ולא גזרו על מרוסק אטו שאינו מרוסק [רש"י במשנה] ועיין לעיל בסימן ש"ב ס"ב בבה"ל לענין זיתים וענבים שנתרסקו דלדעת הטור וסייעתו בעינן דוקא שיהיה מרוסק יפה שלא יהא מחוסר דיכה ואז מותר משקין היוצאין בשבת ומסתברא דה"ה כאן אף על גב דאפשר לחלק קצת משום דמעיקרא אוכלא והשתא אוכלא עיין שבת י"ט ע"ב. בה"ל שם ד"ה שנתרסקו

⁹ כן משמע בב"י. בה"ל שם ד"ה שנתרסקו

¹⁰ מ"ב שם מז מח

¹¹ משמע דעת המ"ב שאיסורו משום מלאכת דש מדאורייתא וכן דעת רש"י (שבת קמג: ד"ה דבש ועיין ברש"י שם). ודעת הריטב"א (שבת י"ב ב) שאיסור הריסוק הוא מדרבנן, משום שהוא דומה לדש. ודעת המג"א (סי' שכ סקמ"ז) שאיסורו מדאורייתא מטעם בורר. ובשער הציון נג כתב שהוא שלא כדברי האליה רבה טז, והיינו שהאליה רבה התיר לרסקן בשבת [אם נתלשו מבעוד יום] משום דמעיקרא אוכלא והשתא אוכלא.

¹² ומטעם זה אסור אפילו להוציאו לתוך אוכל או לתוך משקה שיש בו גם דש וגם בורר. בה"ל שם אבל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ג. דף של נחתומין שקבעו בכותל... וחכמים מטמאין

כלי מתכת¹³ שחיברה¹⁴ במקל¹⁵ או בדלת, אינה יוצאה מידי טומאתה בחיבור בלבד, עד שיעשה בה מעשה, שכל כלי מתכת שקבעם בקורה או בכותל מקבלין טומאה כשהיו עד שישנה את מעשיהם.

י"א¹⁶ שנחשב מעשה בכגון חיבור במסמרים, וכדומה כל חיבור גמור. וי"א¹⁷ שחיבור אינו מבטלו מתורת כלי, וצריך שיעשה מעשה בכלי עצמו שיבטלנו.

לפיכך דף של נחתומין של מתכת שקבעו בכותל טמא, אע"פ שגמר תקונו שהוא המביאו להיות מקבל טומאה הוא אחר שקבעו¹⁸, וכן כל כיוצא בזה משאר כלי מתכות שנקבעו, בין מקבליהן בין פשוטיהן מקבלין טומאה כשהיו, דתלוש ולבסוף חברו הוי תלוש¹⁹, וי"א²⁰ שאם חברו חיבור גמור אינו מקבל טומאה.

ויש ארבעה חילוקים בתורת קבלת טומאה בכלים המחוברים לקרקע²¹:

¹³ רמב"ם הלכות כלים פרק יא הלכה כד

¹⁴ אולם אם לא היתה כלי בפני עצמה אלא כשעשאה לכתחלה עשאה למקל ולדלת, כבר כתב בריש פ"ט דכשעשה מתכת לשמש את העץ פהורה גם קודם שיחברנה לעץ. ערוה"ש העתיד שם יז וכ"כ בשו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא – יורה דעה סימן קט

¹⁵ שהוא פשוטי כלי עץ שאינם מקבלי טומאה

¹⁶ כסף משנה שם, ערוך השולחן העתיד הלכות כלים סימן רד טו – יז ולפ"ד תלוש ובסוף חיבור חיבור גמור הוי לחיבור

¹⁷ מרכבת המשנה שם וכתב שם משא"כ אם היתה טמאה ואח"כ קבעה בכותל במחשבה לבטלה מתורת כלי החיבור מהני לטהרה מידי טומאתה אולם כל זמן שלא נטמאת שאין כוונתו לטהרה ע"י החיבור אין החיבור מבטלה מתורת כלי דומיא דדף של נחתומין שהביא רבנו. וכצ"ל גם במעשה רקח

¹⁸ מ"מ מיירי שגם עתה הנחתום משתמש בו ועורך עליו הלחם דאל"כ במה הוא של נחתומין ולמלאכת הנחתומין אין הקרקע מסייעת לו בשימוש ולכך מטמאין דאין חברו בקרקע מבטל תורת קבלת הטומאה ממנו אפילו לא נגמר עד שנתחבר אבל דבר שנעשה מתחלה לחברו בקרקע ולהיות עיקר תשמישו רק עם הקרקע זהו אפילו קודם שנתחבר בקרקע אינו מקבל טומאה, נוב"י שם

¹⁹ מעשב רקח שם

²⁰ לדעת הכס"מ והערוה"ש שם

²¹ נוב"י שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

- א. כלי שלגוף תשמישו א"צ לקרקע ואין הקרקע מסייעתו בתשמישו, אפילו חיברו לקרקע קודם גמר תקונו, כשנגמר תקונו מקבל טומאה אפילו כשהוא מחובר לקרקע²².
- ב. דבר שתשמישו עם הקרקע, שאחר שנתחבר בקרקע עקר תשמישו הוא עם סיוע המחובר בקרקע²³, אז אפי' קודם חבורו כיון שעשאו לחברו בקרקע אינו מקבל טומאה²⁴.
- ג. גם דבר שהוא נעשה מתחלתו להיות תשמישו עם הקרקע, אבל לא להתחבר בקרקע²⁵, קודם שחיברו בקרקע מקבל טומאה כיון שלא חיברו ולא נעשה על דעת לחברו, אבל אחר שנתחבר לקרקע אף שלא עשאו מתחלה לחברו אינו מקבל טומאה²⁶.
- ד. וכל חילוקים הנ"ל הוא בכלים המקבלים טומאה מן התורה אבל פשוטי כלי עץ שאינו מקבל טומאה רק מדרבנן בכל אופן שחיברו לקרקע טהור²⁷.

דף סו:

ד. והא קיימא לן דרבנן

י"א²⁸ שדין תורה שכל מים מכונסין בין שאובין בין שאינן שאובין²⁹, טובלין בהן שנאמר (ויקרא פרק יא פסוק לו) מְקַנְה מַיִם מְכַל מְקוּם, והוא שיהיה

²² והוא דף של נחתומין שקבעו בדלת וכרבנן דר"א
²³ לפיכך מושב האסלה שבשירותים אינו מקבל טומאה אף קודם שחיברו וכל שכן אחר שחיברו וכמש"כ שם, ונ"מ לדין בטומאת כתמים לנדה.

²⁴ והוא הדלת והנגר והמנעול וכל השנויין במשנה ב' פי"א דכלים

²⁵ והוא התנור של מתכת שזה נעשה מתחלתו להעמידו ומסיק על הארץ בתוכו והוא ניסק ואופה הלחם שמדבק סביב התנור בפנים כמעשה התנורים של חרס.

²⁶ וכתב שם ועדיין לא קבעתי בזה הלכה לחלוטין עיין ברמב"ם פט"ו מהל' כלים הל' וי"ו

²⁷ כמפורש בפ"י המשנה להרמב"ם פט"ו ממס' כלים משנה ב'

²⁸ רמב"ם הלכות מקוואות פרק ד הלכה א ודעת רבינו כדעת ר"י שכתבו התוס' בספ"ק דפסחים בשם ר"י והביאו ראיות לדבר, וכתב הר"ן בפרק המוכר את הבית ובפ"ב דשבועות שכן נראה מדברי הר"י ו' מיגש ושכן דעת הגאונים, וכתב הרמב"ן שכן דעת הר"ף. ובב"י יו"ד רא הביא שדעת הרשב"א וריב"א כדעת הרמב"ם דשאובה כולה דרבנן, וגם רבינו עובדיה ז"ל בפירוש למסכת מקוואות פרק ב משנה ג דעתו כן.

²⁹ עיין שו"ת מים חיים (משאש) יורה דעה סימן שצו דדעת מרן הקדוש בשו"ע כדעת הרמב"ם וסיעתו ז"ל, דשאובה כלה כשרה מן התורה, וכך נאה ויאה לו לפסוק מאחר דתרתני מתלת עמודי הוראה הר"ף והרמב"ם ז"ל פסקו כן דשאוב כלו כשר מן התורה, כדרכו בקודש בכל מקום לפסוק כתרי לגבי חד, שאין דבריו של אחד במקום שנים, ומה עוד שעמהם עוז ותושיה מוהר"י הלוי ו' מיגש זיע"א שעליו אמר הר"ף זיע"א כי גם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

בהן כדי להעלות בהן כדי טבילה לכל גוף האדם בבת אחת, שיערו חכמים אמה על אמה ברום שלש אמות, ושיעור זה הוא מחזיק מ' סאה מים. ומדרבנן שאובים פוסלים³⁰. וי"א³¹ שאם כל המקוה הוא שאובין, פסול מן התורה, וספיקא לחומרא, עד שיהא רובו בהכשר בתחלה, ומכאן ואילך אין שאיבה פוסלת בו אלא מדרבנן³². וכן אם רוב המקוה כשר והמיעוט הוא שאובין, אינו אלא מדרבנן וספיקא לקולא.

בדור דעה כדור משה רבינו ע"ה לא נמצא אדם גדול ולמוד ה' כמותו. ומה גם עוד שכן היא דעת הגאונים, וכתב הגאון יעב"ץ בסה"ב [בספר הבהיר] מוצ"ב [משפט וצדקה ביעקב] ח"א סימן ו בתוך התשובה וז"ל: וכבר כתב רבינו שרירא גאון, כי חכמת הגאונים ותורתם ופולפולם הוא הדבר אשר צווה ה' את משה, וכל החולק עליהם כחולק על ה' ותורתו, וכו', ע"ש.

³⁰ ולא עוד אלא מקוה מים שאינן שאובין שנפל לתוכן שלשה לוגין מים שאובין פסלו הכל, אף על פי שפיסול מים שאובין מד"ס למדוהו בהיקש שהרי הוא אומר אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור המעין אין תפיסת יד אדם כלל והבור כולו בידי אדם שהרי כולו מים שאובין אמרו חכמים המקוה לא יהיה כולו שאוב כבור וא"צ להיות כולו בידי שמים כמעין אלא אם יש בו תפיסת יד אדם כשר. רמב"ם שם הלכה ב

³¹ רבינו הטור ביו"ד סימן ר"א הביא דעת ר"י וכתב שרבינו שמשון ז"ל חולק עליו וס"ל דשאובה כולה דאורייתא, וכתב שכן היא דעת הראב"ד ז"ל, ובב"י הביא עוד שכן היא דעת רש"י ורשב"ם ז"ל וכן פסק רמ"א שם ג. וכ"כ בש"ך קמא לדידן דקי"ל כולו שאוב אסור מדאורייתא. ומשמע שלמחבר אינו דאורייתא.
³² ערך לחם שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

